

LIETUVOS MOKSLO TARYBA

LITUANISTIKOS DUOMENŲ BAZĖ:


EKSPERTINIO VERTINIMO ANALIZĖ

Apžvalga-studija

Sudarytojas Algis Krupavičius

Autoriai:

Laimutė Anglickienė (2.3), Rasa Banytė-Rowell (2.8), Arūnas Baublys (2.19), Lina Bloveščičiūnienė (1), Valdonė Darškuvienė (2.2), Sigitas Daukilas (2.1), Rasa Čepaitienė (2.10), Rūta Janonienė (2.12), Edgaras Klivis (2.17), **Algis Krupavičius** (vadovas; 1, 2.14, Apibendrinimas), Arvydas Pacevičius (2.11), Danutė Petrauskaitė (2.13), Jūratė Ruzaitė (2.5), Dalia Satkauskytė (2.6), Asta Savanevičienė (2.20), Ramunė Šmigelskytė-Stukienė (2.9), Tomas Sodeika (2.7), Gintaras Švedas (2.18), Artūras Tereškinas (2.16), Daiva Vyčinionė (2.4), Rita Žukauskienė (2.15)

Recenzavo:

Doc., habil. dr. Ingė Lukšaitė
Prof. dr. Asta Kazlauskienė (Vytauto Didžiojo universitetas)

Apžvalga-studija parengta ir išleista vykdant Lietuvos mokslo tarybos projektą „Duomenų bazės *Lituanistika* plėtra“ (09.3.3-ESFA-V-711-01-0002) pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 9 prioriteto „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ įgyvendinimo priemonę „Mokslininkų ir kitų tyrėjų gebėjimų stiprinimas“.



Lietuvos
mokslo
taryba



Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB)

ISBN 978-609-467-320-7 (internetinis)
<http://dx.doi.org/10.7220/9786094673207>

© Laimutė Anglickienė, Rasa Banytė-Rowell, Arūnas Baublys, Lina Bloveščičiūnienė, Valdonė Darškuvienė, Sigitas Daukilas, Rasa Čepaitienė, Rūta Janonienė, Edgaras Klivis, Algis Krupavičius, Arvydas Pacevičius, Danutė Petrauskaitė, Jūratė Ruzaitė, Dalia Satkauskytė, Asta Savanevičienė, Ramunė Šmigelskytė-Stukienė, Tomas Sodeika, Gintaras Švedas, Artūras Tereškinas, Daiva Vyčinionė, Rita Žukauskienė, 2018

© Lietuvos mokslo taryba, 2018

TURINYS

1. Lituanistikos duomenų bazė 2012–2014 metais: kas, kur, kaip?	5
Įvadas	5
1.1. Ekspertinis vertinimas ir jo taisyklės	5
1.2. Kiekybinis vertinimas <i>Lituanistikos</i> duomenų bazėje 2012–2014 metais	7
1.3. Kokybinis vertinimas <i>Lituanistikos</i> duomenų bazėje 2012–2014 metais.	12
2. Lituanistikos kryptių ekspertinio vertinimo analizė.	18
2.1. Edukologija.	19
Įvadas	19
2.1.1. Kiekybinė ekspertizės analizė	20
2.1.2. Kokybinė ekspertizės analizė	28
Apibendrinimas	32
2.2. Ekonomika	33
Įvadas	33
2.2.1. Kiekybinė ekspertizės analizė.	33
2.2.2. Kokybinė ekspertizės analizė	39
Apibendrinimas	41
2.3. Etnologija	43
Įvadas	43
2.3.1. Kiekybinė ekspertizės analizė.	44
2.3.2. Kokybinė ekspertizės analizė	48
Apibendrinimas	52
2.4. Etnomuzikologija	54
Įvadas	54
2.4.1. Kiekybinė ekspertizės analizė.	54
2.4.2. Kokybinė ekspertizės analizė	60
Apibendrinimas	65
2.5. Filologija: Kalbotyra	68
Įvadas	68
2.5.1. Kiekybinė ekspertizės analizė.	68
2.5.2. Kokybinė ekspertizės analizė	72
Apibendrinimas	75
2.6. Filologija: Literatūrologija	77
Įvadas	77
2.6.1. Kiekybinė ekspertizės analizė.	77
2.6.2. Kokybinė ekspertizės analizė	81
Apibendrinimas	86
2.7. Filosofija	88
Įvadas	88
2.7.1. Kiekybinė ekspertizės analizė.	88
2.7.2. Kokybinė ekspertizės analizė	91
Apibendrinimas	95
2.8. Istorija: Archeologija ir priešistorė	96
Įvadas	96
2.8.1. Kiekybinė ekspertizės analizė.	96
2.8.2. Kokybinė ekspertizės analizė	103
Apibendrinimas	106
2.9. Istorija iki 1914 metų	108
Įvadas	108
2.9.1. Kiekybinė ekspertizės analizė.	108
2.9.2. Kokybinė ekspertizės analizė	114
Apibendrinimas	118
2.10. Istorija po 1914 metų	119
Įvadas	119

2.10.1. Kiekybinė ekspertizės analizė	120
2.10.2. Kokybinė ekspertizės analizė	126
Apibendrinimas	129
2.11. Komunikacija ir informacija	131
Įvadas	131
2.11.1. Kiekybinė ekspertizės analizė	131
2.11.2. Kokybinė ekspertizės analizė	137
Apibendrinimas	138
2.12. Menotyra	140
Įvadas	140
2.12.1. Kiekybinė ekspertizės analizė	140
2.12.2. Kokybinė ekspertizės analizė	146
Apibendrinimas	149
2.13. Muzikologija	151
Įvadas	151
2.13.1. Kiekybinė ekspertizės analizė	151
2.13.2. Kokybinė ekspertizės analizė	157
Apibendrinimas	161
2.14. Politikos mokslai	163
Įvadas	163
2.14.1. Kiekybinė ekspertizės analizė	164
2.14.2. Kokybinė ekspertizės analizė	170
Apibendrinimas	172
2.15. Psichologija	173
Įvadas	173
2.15.1. Kiekybinė ekspertizės analizė	173
2.15.2. Kokybinė ekspertizės analizė	179
Apibendrinimas	181
2.16. Sociologija	182
Įvadas	182
2.16.1. Kiekybinė ekspertizės analizė	183
2.16.2. Kokybinė ekspertizės analizė	188
Apibendrinimas	190
2.17. Teatrollogija	192
Įvadas	192
2.17.1. Kiekybinė ekspertizės analizė	192
2.17.2. Kokybinė ekspertizės analizė	195
Apibendrinimas	198
2.18. Teisė	199
Įvadas	199
2.18.1. Kiekybinė ekspertizės analizė	199
2.18.2. Kokybinė ekspertizės analizė	204
Apibendrinimas	208
2.19. Teologija	209
Įvadas	209
2.19.1. Kiekybinė ekspertizės analizė	210
2.19.2. Kokybinė ekspertizės analizė	217
Apibendrinimas	219
2.20. Vadyba ir administravimas	220
Įvadas	220
2.20.1. Kiekybinė ekspertizės analizė	220
2.20.2. Kokybinė ekspertizės analizė	224
Apibendrinimas	227
Apibendrinimas	229
Literatūra	232
Apie autorius	234

2.14. POLITIKOS MOKSLAI

Algis Krupavičius, Vytauto Didžiojo universitetas

ĮVADAS

Politikos reiškiniai analizuojami daugelį šimtmečių, tačiau politikos mokslai yra gana nauja akademinė disciplina. Ji formavosi nuo XIX a. vidurio, nors pirmosios politikos mokslų studijos prasidėjo dar XVII a. pirmojoje pusėje Nyderlanduose, Švedijoje ir Suomijoje¹. Politikos mokslų objektas yra politika, kuri bendriausia prasme suprantama kaip viešųjų reikalų tvarkymas.

Politika reiškiasi visur, kur žmonės susiduria su būtinybe priimti viešus sprendimus, taigi politikos įvairumas lemia, kad politikos mokslai yra itin glaudžiai susiję su daugeliu kitų socialinių ir humanitarinių mokslų, pvz., ekonomika, sociologija, antropologija, teise, istorija ir / ar filosofija. Taip pat ir kiti socialiniai bei humanitariniai mokslai, tyrinėdami savo objektus, vienaip ar kitaip paliečia valdžios ir viešųjų sprendimų priėmimo, t. y. politikos mokslų, objektą, bet nė vieno iš šių mokslų pagrindinis tyrimo objektas nėra politika.

Politikos mokslai yra skirstomi į atskiras šakas, nors dėl politikos mokslų šakų griežto sutarimo nėra². Pagal 2011 m. LMT parengtą klasifikatoriaus projektą, išskiriamos tokios politikos mokslų (02S) šakos kaip politikos mokslų metodologija ir metodai, politikos teorija, lyginamoji politika, tarptautiniai santykiai, regionų ir valstybių politikos studijos, viešasis administravimas, viešoji politika, politinių sistemų ir konstitucionalizmo studijos, parlamentų studijos, vykdomosios valdžios studijos, partijų studijos, rinkimų studijos (psefologija), interesų grupių studijos, tarptautinė politika, strateginės studijos, saugumo studijos, karo studijos (polemologija), taikos studijos (irenologija), užsienio politikos analizė.

Politikos mokslams būdingas tarpdiscipliniškumas ir daugiadalykiškumas. Jų sankirtoje su kitais mokslais atsirado įvairių tarpdisciplininių kryptių, tokių kaip politinė antropologija, politinė ekonomija, politinė filosofija, politinė geografija, politinė istorija, politinė komunikacija, politinė psichologija, politinė sociologija ir kitų.

Politikos mokslai pasižymi didele tyrimų strategijų ir metodų įvairove. Savo tikslams pasiekti jie pasitelkia įvairius socialinių ir humanitarinių mokslų kokybinius, kiekybinius ir mišrius metodus, pvz., dokumentų ir turinio analizę, istorinį ir lyginamąjį tyrimus, diskurso analizę, interviu, fokusuotas grupių diskusijas, apklausas, matematinę statistiką, kompiuterines simuliacijas ir kitus tyrimo metodus.

¹ Serge Hurtig, „Political Science, International Institutionalization“, in *International Encyclopedia of Political Science*, ed. Bertrand Badie, Dirk Berg-Schlosser & Leonardo Morlino (Thousand Oaks, CA: SAGE Publications. 2011), p. 2014–2020, doi: 10.4135/9781412959636.n459.

² *Politikos mokslų enciklopedinis žodynas* (Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2007), p. 102.

2.14.1. KIEKYBINĖ EKSPERTIZĖS ANALIZĖ

Lituanistikos duomenų bazėje 2012–2014 m. buvo įvertinta 1 047 politikos mokslų krypties publikacijos. Jos buvo suskirstytos į keturias šakas, t. y. Politikos mokslai, administravimo mokslai (S170), Spaudos ir komunikacijos mokslai (S265), Sveikatos politika ir valdymas (S290.1), Polemologija (S175). Beveik 90 proc. vertintų publikacijų buvo pagrindinės politikos ir administravimo mokslų šakos.

Ekspertiškai įvertintų publikacijų pasiskirstymas pagal žanrą / publikacijos rūšį. Politikos mokslų kryptyje populiariausias publikacijų žanras yra moksliniai straipsniai, kurie tarp vertintų publikacijų sudarė net 89,2 proc. (žr. 1 lentelę). Antroje vietoje yra monografijos, bet jų dalis vertintoje politikos mokslų produkcijoje siekė tik 3,4 proc. (iš viso 36 monografijos). Apskritai publikacijų pasiskirstymas politikos mokslų lauke yra labai panašus į kitų socialinių mokslų, nes akivaizdžiai dominuoja straipsniai.

1 lentelė. Politikos mokslų publikacijos pagal žanrą

Nr.	Žanras	Vertintų publikacijų skaičius	Vertintų publikacijų proc.	Teigiamai įvertinta	Neigiamai įvertinta			Neigiamai įvertintų publikacijų procentas
					Iš viso	dėl kriterijų*	dėl objekto*	
1	Apžvalgos	2	0,2	2	0	0	0	0,0
2	Biografijos	2	0,2	1	1	1	0	50,0
3	Monografijos	36	3,4	35	1	1	0	2,8
4	Pranešimai	15	1,4	10	5	5	0	33,3
5	Recenzijos	29	2,8	22	7	7	0	24,1
6	Šaltinių publikacijos	4	0,4	3	1	1	0	25,0
7	Straipsniai	934	89,2	800	134	129	5	14,3
8	Studijos	16	1,5	14	2	2	0	12,5
9	Vadovėliai	8	0,8	8	0	0	0	0,0
10	Žinynai	1	0,1	1	0	0	0	0,0
Iš viso		1 047	100	896	151	146	5	14,4

* Jei atmestos publikacijos vertinimo vidurkis < 18, ji priskiriama atmestoms dėl kriterijų, jei > 18 – atmestoms dėl objekto.

Apžvelgus 2012–2014 m. politikos mokslų publikacijas pagal teigiamus ir neigiamus vertinimus, matyti, kad tarp 1 047 vertintų mokslo darbų teigiamai buvo įvertintos 896 publikacijos, tai sudaro 85,6 proc. visų publikacijų. Neigiamai įvertinta 151 publikacija, iš kurių absoliuti dauguma, t. y. net 146, arba beveik 14 proc., atmestos dėl kokybinių kriterijų netenkinimo, ir tik 5, arba vos 0,4 proc., – dėl tiriamojo objekto neatitikties lituanistikos krypties.

Kaip minėta, didžiąją dalį vertintų publikacijų sudaro moksliniai straipsniai, t. y. net 934 iš 1 047 publikacijų. Iš jų neigiamai buvo įvertinti 134 moksliniai straipsniai, arba 14,3 proc.: 129 dėl kokybės kriterijų neatitikties ir 5 dėl tiriamojo objekto neatitikties.

Tarp 2012–2014 m. vertintų 36 monografijų net 35 įvertintos teigiamai, 1 monografija – neigiamai dėl kokybės kriterijų neatitikties. Per ataskaitinį laikotarpį taip pat buvo įvertintos 29 recenzijos,

iš kurių 22 teigiamai, ir 16 mokslo studijų (14 įvertinta teigiamai), 15 pranešimų (10 įvertinta teigiamai), taip pat 8 vadovėliai, kurie visi buvo įvertinti teigiamai. Santykinai daugiausia neigiamų įvertinimų pagal atskirus žanrus sulaukė pranešimai (net 33,3 proc.) ir recenzijos (24,1 proc.)³.

Ekspertiškai įvertintų publikacijų pasiskirstymas pagal šakas ir kalbas. 2012–2014 m. politikos mokslų publikacijose pagal mokslo šakas 860 vertintų publikacijų atitiko plačią Politikos ir administravimo mokslų šaką (S170), 58 publikacijos priskirtos Spaudos ir komunikacijos mokslams (S625), Sveikatos politika ir valdymas (S290.1) analizuotas 35 publikacijose ir 16 vertintų publikacijų apėmė karo studijas (Polemologiją, S175).

Politikos mokslai turi atskleisti politikos reiškinių ir politinių procesų kompleksiskumą bei jų kaitą visuose lygmenyse – individualiame, vietiniame, nacionaliniame, tarptautiniame, regioniniame ir globaliame, todėl svarbu politikos mokslo rezultatus publikuoti ir gimtąja, ir kitomis kalbomis. Pagal kalbą tarp 2012–2014 m. vertintų publikacijų daugiausia, t. y. net 691, arba 66,0 proc., buvo parašytų lietuvių kalba, 305, arba 29,1 proc., – anglų kalba, 28, arba 2,7 proc., – lenkų kalba, 11, arba 1 proc., – rusų kalba, 10, arba 1 proc., – vokiečių kalba (žr. 2 lentelę). Tad publikacijų užsienio kalbomis dalis, siekianti net trečdalį, yra gana aukšta. Tarp užsienio kalbų išsiskiria anglų kalba, kuri jau yra tapusi šiuolaikinio mokslo *lingua franca*, arba bendrąja mokslo kalba.

2 lentelė. Politikos mokslų publikacijos pagal kalbas

Nr.	Kalba	Vertintų publikacijų skaičius	Vertintų publikacijų procentas
1	Anglų	305	29,1
2	Lenkų	28	2,7
3	Lietuvių	691	66,0
4	Prancūzų	2	0,2
5	Rusų	11	1,1
6	Vokiečių	10	1,0
	Iš viso	1 047	100,0

Ekspertiškai įvertintų publikacijų pasiskirstymas pagal balų vidurkius. Vertintų politikos mokslų publikacijų kokybę tiksliau pamatuoti leidžia vertinimų mediana, t. y. sprendimą lemiančių ekspertizių balų suma, padalinta iš sprendimą lemiančių ekspertizių skaičiaus. Bendras LDB kokybiškos publikacijos slenkstis buvo 18 balų, o politikos mokslų krypties mediana siekė 20,44 balų.

Svarbu pažymėti, kad visos publikacijos buvo vertintos pagal penkis kriterijus: *problema, aktualumas, pagrįstumas, dėstymas ir naujumas*, tačiau jų skalės skyrėsi. *Problema, aktualumas, pagrįstumas* ir *dėstymas* buvo vertinti pagal 5 balų skalę, o *naujumas* – pagal 10 balų skalę.

Ekspertai aukščiausiais balais įvertino *dėstymą* ir *problemos* pasirinkimą (mediana svyruoja atitinkamai nuo 2,78 iki 4,24 ir nuo 2,16 iki 4,07 balų), mažiausiai balų gavo *naujumas* – perskaičiavus vertinimus pagal 5 balų skalę svyravo vos nuo 1,8 iki 3,82 balų.

³ Jei vieno žanro publikacijų buvo mažiau nei 10, tai santykinis to žanro neigiamai vertintų darbų skaičius negalėjo būti korektiškai lyginamas su kitų žanrų publikacijų skaičiumi.

3 lentelė. Atskirų vertinimo kriterijų balų vidurkiai kokybės grupėse

Grupės	Balų vidurkiai	Ekspertizų skaičius	Balų vidurkis pagal kriterijus (neįtrauktos šaltinių publikacijų ekspertizės)				
			Problema	Aktualumas	Pagrįstumas	Dėstymas	Naujumas*
1	< 18	284	2,16	2,14	2,10	2,78	3,59 (1,80)
2	18–mm (tarp 18 ir krypties medianos įskaitytinai)	850	3,14	3,16	3,10	3,39	5,75 (2,88)
3	> 20,44 (aukščiau nei mediana)	952	4,07	3,97	4,02	4,24	7,63 (3,82)

* Perskaičiuota skliaustuose iš 10 į 5 balų skalę.

3 lentelėje pateikti atskirų vertinimo kriterijų balų vidurkiai trijose kokybės grupėse. Į pirmąją kokybės grupę pateko 284 ekspertizės (13,61 proc.), kurių balų vidurkiai buvo mažesni nei 18 balų. Tad prastesnės kokybės politikos mokslų krypties darbų dalis nėra aukšta. Į antrąją kokybės grupę pateko 850 ekspertinių vertinimų (40,75 proc.), kurių balų vidurkiai buvo nuo 18 balų (įskaitytinai) iki politikos mokslų krypties medianos – 20,44 balų. Balų vidurkis antrojoje kokybės grupėje pagal išskirtus vertinimo kriterijus: *problema*, *aktualumas*, *pagrįstumas*, *dėstymas*, *naujumas* yra vienu balu didesnis (išskyrus *dėstymo* kriterijų) nei pirmojoje kokybės grupėje. Trečiąją kokybės grupę sudarė 952 publikacijų ekspertizės (t. y. 45,64 proc. visų ekspertizų), kurių vertinimo balas yra didesnis už medianą, t. y. didesnis nei 20,44 balų.

4 lentelė. Politikos mokslų publikacijų skaičius pagal žanrus bendrai ir atskirose kokybės grupėse

Grupės	Balų vidurkiai	Publikacijų skaičius	Žanrai									
			Apžvalgos	Biografijos	Monografijos	Pranešimai	Recenzijos	Šaltinių publikacijos	Straipsniai	Studijos	Vadovėliai	Žinytai
1	< 18	146	0	1	1	5	7	1	129	2	0	0
2	18–mm (tarp 18 ir krypties medianos įskaitytinai)	333	1	0	5	7	12	1	302	2	3	0
3	> 20,44 (aukščiau nei mediana)	568	1	1	30	3	10	2	503	12	5	1
Iš viso		1 047	2	2	36	15	29	4	934	16	8	1

4 lentelėje pateiktas politikos mokslų publikacijų skaičius pagal žanrus bendrai ir atskirose kokybės vertinimo grupėse. Iš 1 047 vertintų politikos mokslų darbų 146 (13,94 proc.) publikacijos buvo įvertintos mažiau nei 18 balų, t. y. neigiamai; didžiąją jų dalį sudarė 129 (88,36 proc.) moksliniai straipsniai, 7 recenzijos, 5 pranešimai, 2 mokslo studijos ir po 1 biografiją, monografiją ir šaltinių publikaciją.

Vidutinius 18–20,44 balų (įskaitytinai) įvertinimus surinko beveik trečdalis visų vertintų politikos mokslų publikacijų (333 iš 1 047, arba 31,81 proc.), iš kurių didžiąją dalį sudarė moksliniai straipsniai – net 302 (90,69 proc.), 12 recenzijų, 7 pranešimai, 5 monografijos, 3 vadovėliai, 2 studijos ir po 1 apžvalgą ir šaltinių publikaciją.

Aukščiausius vertinimo balus – daugiau nei 20,44 balų – surinko daugiau negu pusė vertintų politikos mokslų publikacijų (568 iš 1 047, arba 54,25 proc.). Tarp aukščiausiais balais įvertintų publikacijų 503 yra moksliniai straipsniai, 30 monografijų, 12 studijų, 10 recenzijų, 5 vadovėliai, 3 pranešimai, 2 šaltinių publikacijos ir po 1 apžvalgą, biografiją ir žinyną. Daugiausia aukščiausiai įvertintų darbų grupėje buvo mokslo monografijų. Net 83,33 proc. jų gavo aukštesnius nei krypties mediana vertinimus. Daugiausia žemiausių balų, t. y. mažiau nei 18, gavo recenzijos – net 7, arba 24,14 proc.

5 lentelė. Politikos mokslų publikacijų skaičius pagal kalbas bendrai ir atskirose kokybės grupėse

Grupės	Balų vidurkiai	Publikacijų skaičius	Kalbos					
			Anglų	Lenkų	Lietuvių	Prancūzų	Rusų	Vokiečių
1	< 18	146	36	2	107	0	1	0
2	18–mm (tarp 18 ir krypties medianos įskaitytinai)	333	85	8	230	1	6	3
3	> 20,44 (aukščiau nei mediana)	568	184	18	354	1	4	7
Iš viso		1 047	305	28	691	2	11	10

Ar publikacijų kalba yra jų kokybės veiksnys? Toks klausimas yra teisėtas ir intriguojantis. Iš visų 2012–2014 m. vertintų politikos mokslo publikacijų net 691 (t. y. 66 proc.) buvo paskelbtos lietuvių kalba (žr. 5 lentelę). Iš jų 107, arba 15,48 proc., buvo įvertintos neigiamai, 230, arba 33,29 proc., – kaip atitinkančios vidurkį ir 354, arba 51,23 proc., įvertintos aukščiau nei mediana. Iš 1 047 vertintų publikacijų, publikacijos užsienio kalba sudaro 356 (34 proc.), iš jų didžiąją dalį sudaro parengtosios anglų kalba (beveik 86 proc. iš visų publikacijų, parengtų užsienio kalbomis). Iš 305 publikacijų, parengtų anglų kalba, 36 (11,80 proc.) įvertintos neigiamai, 85 (27,87 proc.) įvertintos nuo 18 iki 20,44 balų ir 184 (60,33 proc.) – aukščiau nei mediana. Tad kokybiniai anglų kalba paskelbtų politikos mokslų darbų rodikliai bendrai buvo šiek tiek aukštesni nei lietuvių kalba skelbtų darbų. 28 politikos mokslų publikacijos buvo parengtos lenkų kalba, iš jų 26 atitiko arba viršijo keliamus reikalavimus, 11 – rusų kalba, iš jų 10 įvertinta teigiamai, visos vokiečių ir prancūzų kalbomis publikuotos publikacijos įvertintos teigiamai.

Balų pasiskirstymas pagal vertinimo grupes / kriterijus. 2012–2014 m. politikos mokslų publikacijų ekspertinis vertinimas pagal *problemos, aktualumo, pagrįstumo, dėstymo* ir *naujumo* kriterijus trijose balų grupėse pateikiamas 6 lentelėje. Pirmojoje publikacijų grupėje mokslo darbai surinko mažiau nei 18 balų, taigi publikacijos neatitiko keliamų kriterijų, jos surinko dažniausiai 2 ir 3 vertinimo balus pagal keliamos *problemos, aktualumo, pagrįstumo* ir *dėstymo* kriterijus.

Antrojoje publikacijų grupėje publikacijos surinko nuo 18 iki 20,44 balų įskaitytinai, dauguma publikacijų surinko 3 arba 4 vertinimo balus (pagal 5 balų skalę), pagal publikacijose keliamos *problemos, aktualumo, pagrįstumo* ir *dėstymo* kriterijus. 720 ekspertinių vertinimų pažymėjo, kad šios grupės publikacijos atitiko *naujumo* kriterijų 6 ir 7 balais (pagal 10 balų skalę).

Trečioje publikacijų grupėje publikacijos surinko didesnę negu mediana balų skaičių, t. y. daugiau negu 20,44 balų, dauguma publikacijų buvo įvertintos 4 ir 5 balais (pagal 5 balų skalę), vertinant publikacijose keliamos *problemos, aktualumo, pagrįstumo* ir *dėstymo* kriterijus. 680 ekspertinių vertinimų pažymėjo, kad šios grupės publikacijos pagal *naujumo* kriterijų gavo net 8, 9 ir 10 balų (pagal 10 balų skalę).

6 lentelė. Politikos mokslų balų pasiskirstymas

Nr.	Grupės / kriterijai Balų sk. (iki įskaitytinai)	Problema					Aktualumas					Pagrįstumas					Dėstymas					Naujumas									
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Ekspertizių skaičius publikacijų grupėje < 18	30	93	145	16	0	48	81	132	23	0	32	98	144	10	0	15	52	142	65	10	40	18	23	79	59	64	1	0	0	0
2	Ekspertizių skaičius publikacijų grupėje 18–mm	7	12	446	382	3	2	13	485	335	15	3	5	554	278	10	2	12	409	400	27	0	14	6	25	68	563	159	15	0	0
3	Ekspertizių skaičius publikacijų grupėje > mm	0	0	34	562	356	3	1	71	568	309	0	0	50	594	308	1	1	32	511	407	0	0	0	1	4	68	198	477	98	106
4	Ekspertizių procentas	1,77	5,03	29,96	46,02	17,21	2,54	4,55	32,98	44,39	15,53	1,68	4,94	35,86	42,28	15,24	0,86	3,12	27,95	46,79	21,28	1,92	1,53	1,39	5,03	6,28	33,32	17,16	23,59	4,70	5,08
Iš viso		37	105	625	960	359	53	95	688	926	324	35	103	748	882	318	18	65	583	976	444	40	32	29	105	131	695	358	492	98	106

7 lentelė. Prieštarinai vertintų politikos mokslų publikacijų skaičius, jų pasiskirstymas pagal žanrus

Grupės	Balų vidurkiai	Publikacijų skaičius	Žanrai									
			Apžvalgos	Biografijos	Monografijos	Pranešimai	Recenzijos	Šaltinių publikacijos	Straipsniai	Studijos	Vadovėliai	Žinytai
1	< 18	91	0	1	1	1	4	1	82	1	0	0
2	18–mm (tarp 18 ir krypties medianos įskaitytinai)	97	0	0	1	3	5	0	87	1	0	0
3	> 20,44 (aukščiau nei mediana)	134	1	1	4	0	1	0	122	2	2	1
Iš viso		322	1	2	6	4	10	1	291	4	2	1

Net 322 politikos mokslų publikacijos buvo įvertintos prieštarinai. Visose trijose grupėse pagal vertinimo balus (publikacijos įvertintos iki 18 balų, nuo 18 iki 20,44 balų įskaitytinai ir nuo 20,44 balų) didžiąją dalį prieštarinai įvertintų publikacijų sudarė straipsniai, t. y. iš 322 prieštarinai įvertintų publikacijų 291, arba 90,37 proc., buvo mokslo straipsniai. Taip pat ekspertai prieštarinai įvertino 10 recenzijų, 6 monografijas, po 4 pranešimus ir studijas, 2 biografijas ir po 1 apžvalgą, šaltinių publikaciją ir žinytą.

8 lentelė. Politikos mokslų komentarų apimtis

Grupės	Balų vidurkiai	< 500	501–1 000	1 001–1 500	> 1 501
1	< 18	173	101	8	4
2	18–mm (tarp 18 ir krypties medianos įskaitytinai)	593	240	16	2
3	> 20,44 (aukščiau nei mediana)	533	358	50	12
Iš viso		1 299	598	175	18

Dar vienas kiekybinio vertinimo aspektas yra ekspertų komentarų apimtis. 2012–2014 m. buvo parašyta 2 090 politikos mokslų publikacijų komentarų, iš kurių didžioji dalis – 1 299, arba 62,15 proc., – buvo iki 500 spaudos ženklų, minimaliems reikalavimams komentarams esant ne mažiau kaip 300, o maksimaliems – 2 000 spaudos ženklų. Komentarų nuo 501 iki 1 000 spaudos ženklų buvo 598, arba 28,61 proc., o likusios dvi komentarų grupės siekė vos 9,23 proc., t. y. komentarų nuo 1 001 iki 1 500 spaudos ženklų buvo 175 ir komentarų, kuriuos sudarė daugiau negu 1501 spaudos ženklas, buvo tik 18. Komentarai, surinkę mažiau negu 18 vertintojų balų, sudarė 13,68 proc. (286 komentarai) iš visų politikos mokslų komentarų. Atitinkamai 18–20,44 ir daugiau negu 20,44 balais buvo įvertinti 851 (40,72 proc.) ir 953 (45,60 proc.) politikos mokslų publikacijų komentarai. Apskritai reikšmingų komentarų apimtys nuokrypių pagal skirtingas vertinimo grupes nėra. Visais atvejais vyravo komentarai iki 500 spaudos ženklų.

2.14.2. KOKYBINĖ EKSPERTIZĖS ANALIZĖ

Šioje dalyje siekiama apžvelgti politikos mokslų krypties publikacijoms taikomų LDB ekspertizės vertinimo kriterijų tinkamumą ir jų taikymo problemas. Taip pat aptariama, kas būdinga geriausiai, prasčiausiai ir prieštaringai vertintoms publikacijoms.

Vertinimo kriterijų taikymas politikos mokslų krypties publikacijoms

Pagal **tinkamumo** LDB kriterijų politikos mokslų srityje viena iš akivaizdžių problemų yra tai, kad ekspertai nesutaria dėl publicistinių straipsnių, kurie yra publikuojami profesiniuose, bet ne mokslo leidiniuose, (ne)tinkamumo šiai duomenų bazei. Ne vieną kartą tokios publikacijos buvo vertintos kaip netinkamos. Kokybiški publicistiniai ir mokslo sklaidos straipsniai turėtų būti LDB dalis, kaip tai yra, pavyzdžiui, itin artimoje pagal sandarą ir logiką NARCIS duomenų bazėje Nyderlanduose (<https://www.narcis.nl>).

Dar vienas prieštaringo ekspertų vertinimo pagal tinkamumo kriterijų žanras yra recenzijos. Kartais net pažymima, kad „pakankamai profesionaliai parengta knygos recenzija“, tačiau „vargu ar tikslinga į duomenų bazę talpinti knygų recenzijas“, ir rezultatas būna neigiamas vertinimas. Net kelios dešimtys politikos mokslų krypties recenzijų įvertintos neigiamai iš esmės dėl paties recenzijos žanro. Taip pat yra pasitaikę atvejų, kai tinkamumo LDB kriterijus ekspertizėse vertinamas neigiamai dėl nepakankamo vieno ar kito darbo mokslinio lygio, pvz., teigiama, kad trūksta „mokslinės problemos formulavimo ir naujų metodologinių prieigų“. Šiuo atveju vertinimo kriterijai yra painiojami tarpusavyje – tinkamumo kriterijaus paskirtis nėra nustatyti mokslo darbo kokybę.

Dar vienas su recenzijomis susijęs aspektas: užsienio autorių parengtos nelietuvių mokslo darbų recenzijos vienu ekspertų yra įtraukiamos į LDB, o kitų – ne. Tačiau apskritai šis reiškinys nėra plačiai paplitęs dėl nedidelio pačių recenzijų skaičiaus.

Galiausiai tinkamumo kriterijus tam tikrais atvejais buvo vertintas neigiamai net ir recenzijų tokiuose leidiniuose kaip „East European Constitutional Review“, „Lithuanian Foreign Policy Review“, „Baltic Yearbook of International Law“, „Lituanus“, „Journal of Baltic Studies“ ir kituose, kurie turi tinkamą mokslo straipsnių recenzavimo tvarką, o juose skelbti darbai atitinka lituanistikos sampratą.

Apskritai LDB būtų tikslinga sudaryti kokybiškų periodinių ir tęstinių leidinių sąrašą, kuriuose publikuotų mokslų darbų tinkamumo duomenų bazei nereikėtų ekspertams papildomai vertinti, nes jų redakcinės kolegijos paprastai neskelbia netinkamų darbų.

Atitikties LDB sampratai ar *lituanistikos objekto* kriterijus taip pat buvo taikomas nenuosekliai. Kai kuriais atvejais, pvz., kai Lietuva buvo minima Baltijos regiono ar pokomunistinių šalių kontekste, bet nebuvo pagrindinis tyrimo objektas, mokslo darbai buvo įvertinti kaip neatitinkantys lituanistikos objekto. Toks ekspertų vertinimas turėtų būti traktuojamas kaip klaida, nes lituanistika neturi būti pagrindinė tema, kad mokslo darbas galėtų patekti į LDB. Sudėtingesnis atvejis, kai Lietuvos mokslininkai savo darbuose analizuoja bendras temas, tokias kaip ideologija, politinė kaita, politinė tvarka, saugumas ir gynyba, geopolitika, Europos Sąjunga ar kitas analogiškas, kuriose Lietuva iš esmės nėra minima. Tokiais atvejais dalis mokslo darbų yra priskiriama LDB pagal objektą, o dalis nėra jai priskiriama, nors tarp pastarųjų yra ne vienas, už kokybės kriterijų gavęs daugiau balų nei politikos mokslų krypties mediana (20,44 balų). Tad dėl jau susiformavusios praktikos, kad daugelis tokių darbų patenka į LDB, ir likusieji „už borto“ turėtų joje atsirasti, jei jie yra parengti Lietuvos mokslininkų ir tyrėjų.

Pagal **vertinimo balų vidurkio** kriterijų, ypač tarp prieštarinai ir neigiamai įvertintų publikacijų, yra pastebima itin didelių vertinimo balų skirtumų, tenkančių tam pačiam mokslo darbui. Kai tokie skirtumai siekia dešimt ar daugiau balų, akivaizdu, jog tokiais atvejais ekspertai skirtingai interpretuoja ir taiko tuos pačius kriterijus. Didesnį ekspertų vertinimo tarpusavio suderinamumą leistų pasiekti įteisintos taisyklės, kad ekspertai privaloma tvarka prieš kiekvieną naują vertinimo etapą asmeniškai patvirtintų savo susipažinimą su vertinimo kriterijais.

Problemos, arba tyrimo klausimo, interpretacija ekspertų vertinimuose dažniau reiškia, kad tiriamas reiškinys yra tinkamas paaiškinti moksliskai (cit. „*straipsnyje nagrinėjama aktuali problema*“), bet tyrimo problema retai yra apibrėžiama mokslo žinių kontekste ir kaip iš jų išskylanti. Kai kuriais atvejais ekspertai itin prieštarinai aprašo problemos vertinimą komentaruose, pvz., „*idėja ir problema yra aiškiai suformuluotos, struktūra nuosekli, išvados pagrįstos*“, tačiau „*straipsnį galima vertinti kaip pirmus bandymus susipažinti su problema*“. Dar viena tendencija, vertinant problemą, yra akivaizdi: pagal šį kriterijų neigiamai įvertintiems darbams dažniausiai buvo skiriami 2 arba 3 balai, į vidurinę kokybės grupę patekusiems darbams – jau dažniausi 3 ir 4 balai, savo ruožtu aukščiausią kokybės grupę sudariusiems darbams, t. y. vertintiems aukščiau nei mediana, dažniausiai buvo skiriami 4 ir 5 balai. Beje, analogiškos tendencijos stebimos ir taikant *aktualumo* bei *pagrįstumo* kriterijus. Apskritai *problemos* kriterijus yra vienas dažniausiai komentaruose minimų vertinimo kriterijų (maždaug kas trečiame ar ketvirtame).

Aktualumo kriterijus kartais ekspertų yra painiojamas su naujumu. Antai ekspertas teigia, kad „*analizuojama aktuali problema*“, „*bet naujumo pagrindai kvestionuoti*“. Balų sklaida pagal šį kriterijų yra panaši kaip *problemos* ir *pagrįstumo* kriterijų atvejais.

Pagrįstumo kriterijus ekspertų komentaruose aptariamas kelis kartus rečiau nei mokslo darbų *problemos* ar *aktualumo* kriterijai. Kita vertus, ekspertai pažymi, kad net ir aukštais balais vertinamiems straipsniams „*trūksta metodologinio aiškumo ir teorinio pagrindimo*“ arba „*nėra tinkamo metodologinio aiškumo ir teorinio pagrindimo*“.

Pagal **kūrinio dėstymo ypatybių** kriterijų bene dažniausias ekspertų priekaištas komentaruose, ypač neigiamai ir prieštarinai vertintiems darbams, yra tai, kad jų „*struktūra nepagrįsta*“, o tinkamiems LDB darbams apsiribojama teiginiu: „*gerai struktūruota dėstomoji dalis*“. Antra vertus, tokie ekspertų teiginiai neretai yra fakto konstatavimas, bet jis nėra pagrindžiamas kiek nors platesniais argumentais. Bendrai net 95 proc. publikacijų pagal *dėstymo* kriterijų įvertinta nuo 3 iki 5 balų, t. y. ganėtinai aukštais balais. Dar daugiau – vertinimo balai pagal *dėstymo* kriterijų apskritai buvo patys aukščiausi, lyginant su kitais kriterijais.

Naujumo kriterijumi gana retai yra remiamasi ekspertų komentaruose, o vertinimas dažniausiai siekia 6–8 balus pagal 10 balų skalę. Aukščiausius balus, t. y. 9 ir 10, skyrė tik mažiau nei 10 proc. ekspertų. Tad politikos mokslų krypties publikacijose vyrauja gana gerai žinomos arba tradicinės temos.

Verta pažymėti, kad politikos mokslų krypties darbai yra priskirta darbų, kurie pagal tematiką jai neturėtų būti priskirti, pvz., apie ugdymo turinio sklaidos modelius, europinių švietimo dimensijų kilmę, veiklos vadybą modernioje organizacijoje, kūrybos ekonomiką ir panašiai.

Kartais ekspertų vertinimuose pasitaiko pernelyg daug neargumentuoto subjektyvaus požiūrio, kuris mažai bendra turi su LDB taikomais kriterijais, pvz., „*straipsnis pernelyg empiriškas, perkrautas detalių, nors surinkta daug empirinės medžiagos, tačiau šiems empiriniams duomenims trūksta teoretizavimo ir apibendrinimo*“. Toks minimo straipsnio vertinimas yra galimas, bet jis nėra pakankamas, kad jo bendras vertinimas būtų neigiamas.

Taip pat kyla abejonių dėl kai kurių ekspertų dalykinės atitikties politikos mokslų krypties. Antai kai kurių ekspertų komentaruose itin daug teiginių be jokių argumentų, pvz., „*straipsnis palieka keistą įspūdį*“, „*aš vertinu skeptiškai*“, „*puiki puikios knygos recenzija*“ (bet bendras skirtas balas vos 19,6, tad šiuo atveju itin teigiamas komentaras neatitinka skirto balo), arba „*mano supratimu, straipsnis*

neatitinka akademinio teksto sampratos“ (kalba netaisyta – A. K.). Kai kurių ekspertų vertinimo komentaruose yra per daug gramatinių klaidų, o stilius gremėzdiškas ir nevykęs. Kai kada ekspertai komentaruose vartoja klišes, pvz., teiginys „*straipsnis parengtas pagal reikalavimus, atitinka lituanistikos koncepciją*“ yra 55 komentaruose iš 94 (juos parengė tas pats ekspertas).

Aukščiausiais balais įvertinti mokslo darbai kokio nors itin aiškaus ir nekvestionuojamo „gerų“ publikacijų modelio neatskleidžia tematikos ar publikacijos kalbos (pvz., tarp 18-os geriausiai įvertintų tik vienas darbas buvo ne lietuvių, o anglų kalba) aspektais. Tačiau žanro požiūriu tarp 18 geriausiai įvertintų darbų net 8 buvo monografijos, o po jų yra mokslo straipsniai. Tačiau aukščiausiais įvertintų politikos mokslų krypties publikacijų galutiniai balai nebuvo itin aukšti ir svyravo nuo 25,45 iki 33,20, nors kitų krypčių, pvz., ekonomikos, publikacijų vertinimai buvo dar žemesni – atitinkamai nuo 22,8 iki 28,25 balų.

Žemiausiai įvertintų publikacijų reikšmės svyravo nuo 6,25 iki 15,15 balų. Tarp žemiausiais balais įvertintų darbų pagal žanrą daugiausia buvo esė ir darbai su publicistikos elementais, paskelbti pirmiausia profesiniuose leidiniuose, bet ne tuose, kurie be išlygų gali būti vertinami kaip mokslo arba akademiniai. Tematikos požiūriu prasčiausiai buvo įvertinti politologinio tapatumo stokojantys darbai. Publikacijų kalbos požiūriu tarp žemiausiais balais įvertintų buvo net 6 darbai, paskelbti anglų kalba, iš 20-ies blogiausiai įvertintų. Tad kalbos požiūriu neigiamai įvertintų darbų anglų kalba dalis yra neproporcingai didelė.

APIBENDRINIMAS

2012–2014 m. buvo įvertintos 1 047 politikos mokslų krypties publikacijos. Neigiamai įvertinta 151, arba 14,4 proc., publikacija. Tai rodo, kad iš 2 147 politikos mokslų krypties ekspertizių 1 677, arba 69,38 proc., atliko socialinių mokslų atstovai, o 740, arba 30,62 proc., – humanitarinių mokslų atstovai. Kadangi politikos mokslų kryptyje yra nemažai darbų, kurie priskirtini politikos istorijai, tai toks vertinimo rezultatų pasidalijimas tarp dviejų skirtingų mokslo sričių pasiteisina.

Aukščiausius vertinimo balus – aukštesnius nei krypties mediana – surinko daugiau nei pusė vertintų politikos mokslų krypties publikacijų. Pagal vertinimo kriterijus aukščiausi vertinimai skirti *problemos pasirinkimui*, o žemiausi – *naujumui*.

Svarstyteni LDB vystymo aspektai, į juos žvelgiant per politikos mokslų prizmę: politikos mokslų šakų klasifikavimas, naudojamas LDB, nesutampa su žinomais mokslo klasifikatoriais, todėl ateityje turėtų būti peržiūrėtas; taip pat tikslinga svarstyti galimybę vertinimą pagal visus kriterijus suvienodinti, taikant penkiabalę skalę; papildomų balų skyrimas ekspertų nėra pakankamai argumentuojamas.